

Granskning av Högskolan Kristianstads ansökan om tillstånd att utfärda doktorsexamen inom området hälsa i samverkan

Uppdraget

Högskolan Kristianstad har den 18 september 2017 ansökt hos Universitetskanslersämbetet (UKÄ) om tillstånd att utfärda doktorsexamen inom området hälsa i samverkan. Vi, professor Per-Olof Sandman vid Umeå universitet, professor Ulrica Nilsson vid Örebro universitet, professor Berit Lindahl vid Högskolan i Borås och Karin Bölenius, universitetslektor med förenad befattning vid Umeå universitet samt Forskning och utveckling (FoU) vid Västerbottens läns landsting, har fått i uppdrag av UKÄ att granska ansökan.

Bedömning

Vår bedömning har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen samt utifrån de krav som finns sammanställda i *Vägledning för ansökan om tillstånd att utfärda examen*. Uppdraget ligger inom ramen för det nationella systemet för kvalitetssäkring av högre utbildning (*Nationellt system för kvalitetssäkring av högre utbildning. Redovisning av ett regeringsuppdrag, Rapport 2016:15*). Underlag för bedömningen har varit Högskolan Kristianstads ansökan om examenstillstånd samt intervjuer som genomfördes den 20 mars 2018. Vid detta tillfälle genomfördes gruppvisa samtal med högskolans ledning, institutions- och utbildningsledning och doktorander samt lärare. Vår bedömning redovisas i bilaga 1. Bedömningen sammanfattas i ett samlat omdöme med motivering.

Bedömargruppens preliminära yttrande har skickats till lärosätet på delning, för att påpeka eventuella sakfel. Delningstiden var tre veckor. Det svar som lärosätet inkom med framgår av bilaga 2. Vi har tagit del av lärosätets svar, och i de fall där vi gjort bedömningen att det varit relevant har ändringar gjorts i yttrandet.

De sakkunnigas rekommendation

Vi föreslår att UKÄ beslutar att inte ge Högskolan Kristianstad tillstånd att utfärda doktorsexamen inom området hälsa i samverkan.

De sakkunniga
Per-Olof Sandman
Ulrica Nilsson
Berit Lindahl
Karin Bölenius

Bilaga 1

De sakkunnigas motiveringar

Lärosäte

Lärosäte	Examenstillstånd	ID-nr
Högskolan Kristianstad	Hälsa i samverkan - doktorsexamen	A-2017-09-4265

Aspektområde: Miljö, resurser och område

Aspekt: Område

Omdöme: Inte tillfredsställande

Motivering: Angiven examen är reglerad och ryms inom examensordningen.

Ansökan om forskarutbildningsrättigheter avser området *Samverkan för Hälsa*. Initialt ska forskarutbildning ges i ämnet hälsovetenskap med inriktning omvårdnad. Utbildningen avseende doktorsexamen ska omfatta totalt fyra års heltidsstudier (240 högskolepoäng). Utbildningen består av en kursdel om 60 högskolepoäng omfattande obligatoriska och valbara kurser och en avhandlingsdel om 180 högskolepoäng. Hänvisningar sker till den examensordning som reglerar utbildning på forskarnivå.

Områdets omfattning och avgränsning är inte rimlig och ändamålsenlig.

Högskolan Kristianstad (HKR) söker tillstånd att utfärda licentiatexamen och doktorsexamen inom området *Samverkan för hälsa* initialt med forskarutbildningsämnet hälsovetenskap med inriktning omvårdnad. Området beskrivs ta sin utgångspunkt i att hälsa är föränderligt och samskapas med omgivningen. Upplevelsen av hälsa kan förstås både ur ett individperspektiv men också ur ett systemteoretiskt perspektiv, det vill säga upplevelsen av hälsa är beroende av samverkan mellan system inom individen men också relaterat till system utanför individen. Förändringar inom respektive system kan befrämja eller motverka upplevelsen av hälsa. Ansökan bygger på förståelsen att utvecklad samverkan på flera plan leder till bättre hälsa. Exempel på detta är utvecklad samverkan mellan vårdgivare och vårdtagare, samarbete mellan olika huvudmän, mellan olika organisationer, samverkan mellan forskning, praktik och näringsliv, samt mellan forskare, ämnen och professioner både lokalt, regionalt, nationellt och internationellt. Samverkan som begrepp beskrivs som ett sätt att interagera med ett specifikt syfte att uppnå något positivt; en ständigt pågående process som leder till en utvecklad samverkanspraktik. Samverkan beskrivs också som en aktivitet som initieras för att lösa problem som uppstått på grund av att organisationer alltmer kommit att avgränsas från varandra. Vid HKR finns sedan 2003 en forskningsplattform (Hälsa i samverkan) som bygger på samverkan mellan HKR och Region Skåne samt sju omgivande kommuner med syfte att initiera och finansiera verksamhetsnära forskning samt vara ett samverkansorgan som underlättar implementering av framtagen kunskap.

Av ansökan och vid intervjuer framkommer att området *Samverkan för hälsa* kan förstås som aktiviteter med fokus på processer, det vill säga HKR vill verka för att utveckla en forskarutbildning där samverkan på olika plan sätts i fokus för att skapa goda betingelser för de forskarstuderande (samverkan i forskarutbildningen). Det finns en stark tilltro till att samverkan kan generera ny kunskap som enkelt kan omsättas i praktiken men att det behövs forskning för att etablera kunskap om hur, när och av vilka aktörer sådan samverkan ska bedrivas. Ytterligare ett perspektiv, dock väsentligt

mindre beskrivet, är intresset för att utveckla kunskap kring fenomenet samverkan, det vill säga forskning kring effekt och betydelse av samverkan för människors hälsa.

Inom området kommer initialt endast forskarutbildningsämnet hälsovetenskap med inriktning omvårdnad att ingå. Ämnet beskrivs som ett flervetenskapligt ämne som syftar till att utveckla kunskap kring hur hälsa kan befrämjas, upprätthållas och återerövas. I ansökan och vid intervjuer beskrivs hälsovetenskap främst som ett flervetenskapligt ämne, det vill säga ett ämne där flera hälsovetenskapligt inriktade ämnen samverkar med varandra. Ämnet har en tydlig inriktning på omvårdnad.

Att stödja och vidmakthålla hälsa beskrivs som en av hörnstenarna i omvårdnad. För att öka kunskapen kring hur man kan stödja och vidmakthålla hälsa vill HKR ge en forskarutbildning där forskning utifrån ett systemtänkande förväntas bidra till kunskap kring hur samverkan, interaktion och brytpunkter mellan olika system påverkar upplevelsen av hälsa och därmed komplettera ett mer traditionellt individperspektiv.

Den forskningstradition inom omvårdnad som finns vid högskolan sätter fokus på sårbara grupper som exempelvis personer med psykisk funktionsnedsättning, barn, svårt kroniskt sjuka vuxna personer med cancer och olika neurologiska och kognitiva sjukdomar samt personer i behov av palliativ vård. Vid HKR så bedrivs också framgångsrik forskning vad gäller instrumentutveckling.

Bedömargruppen anser att det är positivt att den forskarutbildning som beskrivs är starkt kliniskt inriktad både avseende att initiera forskningsfrågor men också genom att vara en samverkanspartner för att implementera ny kunskap i praxis. Den forskningsplattform som etablerats mellan lärosätet, Region Skåne och de sju kommunerna beskrivs som en viktig och väl fungerande resurs. En svaghet i ansökan är att det är oklart hur lärosätet ställer sig till mer teoridriven forskning eller forskning av grundforskningskaraktär både i relation till området och forskarutbildningsämnet. Det är också vår bedömning att områdets teoretiska grund är svagt beskriven. Detta innebär att det är svårt att se områdets avgränsningar. Ansökan och intervjuer har heller inte klargjort vilka forskningsfrågor som är i fokus avseende området. Det finns en glidning i både ansökan och vid intervjuerna där det framträder en osäkerhet relaterat till om det föreslagna området är mer ett organisatoriskt perspektiv som ger specifika förutsättningar för forskningen, än ett område för forskning. Detta gör det också svårt att se hur området avgränsas mot andra områden. En problematisering av området, där de stora forskningsfrågorna beskrivits hade underlättat förståelsen för dess kärna och avgränsningar.

Det är bedömargruppens bedömning att områdets omfattning och avgränsning inte är rimlig och ändamålsenlig.

Området relaterar inte till lärosätets utbildningar på ett övertygande och rimligt sätt.

Vid lärosätet är utbildningsprogram med huvudområdet omvårdnad de största programmen vad gäller antalet studenter. Vid fakulteten för hälsovetenskap finns en masterutbildning i integrerad hälsovetenskap som är öppen för studenter som har kandidatexamen i hälsovetenskapligt eller medicinskt ämne eller inom humaniora eller samhällsvetenskap med hälsovetenskaplig inriktning.

Vad som avses med hälsovetenskaplig inriktning är inte tydligt beskrivet i ansökan.

Masterprogrammet erbjuder en gemensam seminarieverksamhet med de doktorander som är knutna till forskningsplattformen. Utifrån ansökan och det som framkommit vid intervjuer är bedömargruppens

bedömning att området inte är tydligt varken till innehåll eller omfattning på grundnivå (sjuksköterskeprogrammet). Däremot finns det inslag i masterprogrammet som återkommer och fördjupas i de ämneskurser som beskrivits i forskarutbildningsprogrammet och de metodkurser som planeras på forskarutbildningsnivå bygger på de kurser som givits på masternivå, till exempel forskningsdesign och tillämpad statistik. Sammantaget är det bedömargruppens bedömning att området *Samverkan för hälsa* inte på ett övertygande och rimligt sätt är relaterat till utbildningar på grund och avancerad nivå. Detta gäller särskilt i relation till grundnivån. Bedömningen försvåras av att området är vagt beskrivet i underlagen.

Området utgör inte en trovärdig vetenskaplig helhet, där delarna stödjer helheten och varandra.

I ansökan saknas en redogörelse för avgränsning, teoribildning och begrepp av betydelse för att förstå området *Samverkan för hälsa*. Det betyder också att det blir svårt att relatera området till forskarutbildningsämnet på ett trovärdigt sätt. Bedömargruppens anser att området som det beskrivs i ansökan och som det presenteras vid intervjuerna inte utgör en trovärdig vetenskaplig helhet där delarna stödjer helheten och varandra.

Forskningen inom området är inte av sådan kvalitet och omfattning att forskarutbildning kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå.

Vad gäller forskning inom området, kvalitet och omfattning, så beskrivs i underlagen ett antal projekt där forskare vid HKR deltar i eller leder projekt i samverkan med forskare från andra lärosäten, lokalt, regionalt, nationellt och internationellt. Det är också vanligt att forskare vid HKR samverkar med forskare med annan ämnesmässig bakgrund, till exempel från folkhälsa, arbetsvetenskap, mat- och måltidskunskap, socialt arbete, arbetsterapi medicin med flera. Forskning som innefattar brukarmedverkan förekommer liksom forskning om brukarmedverkan. Den forskning som beskrivs kan utifrån de korta projektbeskrivningar som lämnas i ansökan med enkelhet placeras inom ett omvårdnadsvetenskapligt paradig. Det är däremot svårt att bedöma hur den forskning som bedrivs bidrar till kunskapsutvecklingen i relation till området *Samverkan för hälsa*. Det finns få uttryck i ansökan som gör det troligt att så är fallet.

Den vetenskapliga produktion är ojämnt fördelad mellan de 10 tilltänkta handledarna med omvårdnad som ämnesbakgrund. Tre professorer står för drygt 70 procent av de gemensamma publikationerna under perioden 2012-2017. Vid intervjun framkommer inte att forskning inom det tänkta området varit i fokus även om många projekt är samarbetsprojekt med forskare med annan ämnesmässig bakgrund. I ansökan saknas i stort sett beskrivningar på projekt där fokus är att förstå hur olika former av samverkan i olika kontext bidrar till upplevd hälsa, det vill säga forskning om betydelse och effekt av samverkan för hälsa. Bedömargruppens samlade bedömning är att forskningen inom området inte är av sådan kvalitet och omfattning att forskarutbildning kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå.

I ett rikstäckande perspektiv finns inte ett allmänt intresse av att examen får utfärdas.

Bedömargruppen anser att då området för forskarutbildningen är diffust beskrivet så försvåras en bedömning av i vilken grad det finns ett allmänt intresse av att examen får utfärdas eller ej. Forskning om effekt/betydelse av hur olika interventioner med fokus på samverkan påverkar hälsa har hög samhällsrelevans och skulle vara av nationellt intresse. Ansökan och intervjuer ger dock mer intryck av att fokusera former för samverkan som ett medel för forskningen än att vara ett mål för

forskningen, alltså studieobjektet. Med den tolkningen gör vi bedömningen att innehållet i den forskarutbildning som beskrivits inte är unikt i relation till andra forskarutbildningar som ges regionalt eller nationellt och att det därmed är tveksamt om det finns ett allmänt intresse av att examen utfärdas.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Personal**

Omdöme: Inte tillfredsställande

Motivering: *Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens är inte adekvat och står inte i proportion till utbildningens omfattning och innehåll.*

Handledarresurserna inom ämnet hälsovetenskap med inriktning omvårdnad utgörs av fyra professorer och sex docenter/biträdande professorer. Därutöver beskriver lärosätet att det finns handledarkompetens, främst som bihandledare, tillgänglig bland forskare med hälsovetenskaplig inriktning på sin forskning inom andra ämnen som anges vara arbetsvetenskap, elektroteknik, näringslära, oral hälsa, mat- och måltidskunskap, socialantropologi och företagsekonomi. I ansökan problematiseras inte hur dessa lärare ska användas beaktande deras ämnestillhörighet i relation till forskarutbildningsämnet. När det gäller forskningsaktiviteten bland de tio forskarna (professorer och docenter/biträdande professorer) med omvårdnad som ämne för sin forskning så är den ojämn. Några forskare uppvisar hög produktivitet avseende publikationer, erfarenhet av handledning och förmåga att erhålla externa medel medan en majoritet i denna grupp inte redovisar meriter som gör det troligt att de är inne i en aktiv fas i sin forskning och därmed också mindre lämpliga att ta på sig ett huvud- eller bihandledarskap. Detta styrks av antal publikationer under åren 2012 -2017 där personer med docentkompetens publicerar cirka ett arbete per år i medeltal.

För forskare som har inriktningen omvårdnad är erfarenheten av att handleda på forskarutbildningsnivå ojämn, framför allt vad gäller redovisad erfarenhet av att vara huvudhandledare. Vid intervjuerna framfördes att det finns svårigheter för forskarna att erhålla huvudhandledarskap för doktorander inskrivna vid de lärosäten som HKR har avtal med. Vidare menade lärosätet att de biträdande handledarskap de ansvarat för kan jämföras med huvudhandledarskap vad gäller ansvar och arbetsmängd.

Högskolans plan är att anställa 12 doktorander (7 nyantagna och 5 överflyttade från andra lärosäten) under forskarutbildningens första år (2019). Ansökan och intervjuerna gör det inte troligt att detta är möjligt att genomföra beaktande ett forskarkollegium med ojämn vetenskaplig kompetens och erfarenhet.

Lärosätets kompetensutvecklingsplan är väl genomtänkt och bedöms vara rimlig vad gäller omfattning. Det finns utrymme att forska och följa utvecklingen inom det egna ämnesområdet. Samtliga lärare som är anställda vid HKR har 100 timmar kompetensutvecklingstid i sin anställning. Lektorer har dessutom ytterligare en månads tid för forskning, medan docenter och professorer efter ansökan kan få 1.5 respektive 3 månaders schablonutdelning av forskningstid. Vilka forskare som får schablonutdelning baseras på en bedömning av redovisad tidigare forskningsverksamhet. Därutöver kan enskilda lärare söka extra prestationsbaserad forskningstid från fakultetsnämnden.

Det finns ett pedagogiskt kompetensutvecklingsprogram vid HKR. En aspekt av detta program rör

pedagogisk meritering avseende forskarhandledning. I ansökan anges att bland forskarna inom det hälsovetenskapliga fältet har 90 procent genomfört en sådan utbildning.

Det finns en plan för nyrekryteringar för att säkra tillgången på handledare. Tillväxten av lärare på olika nivåer i utbildningen bedöms vara tillfredsställande och de pensionsavgångar som kommer att ske inom de närmaste två åren torde täckas upp av personer som är nydisputerade och av eventuella nyrekryteringar. Fyra tillsvidareanställda adjunkter genomgår för närvarande forskarutbildning i omvårdnad/vårdvetenskap och beräknas ansöka om befordran till lektor efter disputation. Om lärosätet erhåller examensrättigheter på forskarnivå kommer en studierektor med minst docentkompetens att nyrekryteras under 2018.

Sammantaget bedömer de sakkunniga att det vid HKR är för få lärare som är forskningsaktiva i den mening att de ska kunna ta på sig handledaruppdrag. Det är också oklart hur lärare med annan ämnesbakgrund ska kunna utgöra handledare för doktorandprojekt inom hälsovetenskap med inriktning omvårdnad. De sakkunnigas bedömning är att antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens inte är adekvat och inte i proportion till utbildningens omfattning och innehåll.

Aspektområde: Miljö, resurser och område

Aspekt: Forskarutbildningsmiljö

Omdöme: Inte tillfredsställande

Motivering: *Forskningen vid högskolan har inte en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå inom området kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt.*

I ansökan och vid intervjuerna beskrivs att HKR redan idag har en etablerad och uppskattad seminarieverksamhet för doktorander. Dessa seminarier leds av en professor. Förutom doktorander deltar endast de handledare som handleder den doktorand vars text granskas under det aktuella seminariet. Detta innebär att det inte finns medverkan av övriga disputerade vid lärosätet under doktorandseminarier. Intervjuade doktorander, handledare/lärare och de för ansökan övergripande ansvariga framhåller fördelar med detta system. Dock finner bedömargruppen att en sådan regel innebär att möjligheten till utveckling av ett vetenskapligt och kritiskt förhållningssätt och argumentation kraftigt minskas för doktorander. Även den akademiska personalen får minskade möjligheter att regelbundet delta i de vetenskapliga samtal som sker vid doktorandseminarier, vilket även bedöms som en nackdel för denna grupp och försvårar forskningsanknytning av utbildning på grund- och avancerad nivå. För bedömargruppen framstår därför denna form av seminarier som icke ändamålsenliga då till exempel nydisputerade lärare som ännu inte har erfarenhet av att vara biträdande handledare inte har tillträde till doktorandseminarier och i och med detta inte heller skolas in i en kommande handledarroll. Bedömargruppen anser därför att forskarutbildning inom området *Samverkan för hälsa* inte erbjuder en välfungerande miljö som inrymmer tillräckligt många lärare och forskare för att skapa olika interaktioner och samspel samt ge tillgång till olika perspektiv och inriktningar.

Publiceringsaktivitet för forskargruppen inom forskningsplattformen *Hälsa i samverkan* tillsammans med övriga forskare inom hälsovetenskap vid HKR utgörs av cirka 55 vetenskapliga artiklar per år. Bedömargruppen ser att antalet publikationer varierar starkt mellan de olika forskarna vid HKR som är aktiva inom det hälsovetenskapliga fältet, där somliga presumtiva handledare har ett litet antal

vetenskapliga publikationer per år. Publiceringsfrekvens inom området Samverkan för hälsa kan ej bedömas utifrån det underlag som bedömargruppen tagit del av. Vid intervjuerna framkom att det var svårt för forskarna att ge exempel på egen forskning med detta område i fokus. Däremot gavs många exempel på forskning i samverkan med andra. Doktorander vid HKR har via forskningsplattformen möjlighet till en välorganiserad och vidgad utbildningsmiljö. Här sker framförallt en inskolning i regional samverkan. Men då både nationella och internationella forskningsprojekt samt den nationella forskarskolan SWEAH har anknytning till plattformen utgör den en god bas för doktorander för samverkan med andra forskningsaktörer under och efter utbildningen. Förutsättningar för doktorander för deltagande i internationella och nationella konferenser bedöms som goda då de erbjuds en egen mindre forskningsbudget ("ryggsäck") samt ges möjlighet till ekonomiskt stöd från lärosätet för "open access"-publicering i vetenskapliga tidskrifter. De har också möjligheter att upprätthålla de kontakter som redan finns med näraliggande lärosäten i och med avtalen kring forskarutbildning som HKR har med dessa lärosäten.

Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.

Doktorander kommer, om tillstånd erhålls, att ha fortsatt samverkan med geografiskt näraliggande lärosäten där de i dagsläget är inskrivna som forskarutbildningsstudenter. Samverkan med det omgivande samhället som främjar doktorandernas kunskapsutveckling är möjligheten att ingå i HKRs redan etablerade forskningsprojekt som till exempel PRO-Care, UserAge och LoneE samt att medlemskap i den nationella forskarskolan SWEAH fungerar som ett nationellt nätverk för doktorander. I ansökan anges att doktorander företrädesvis kommer att ingå i flervetenskapliga forskningsprojekt tillsammans med forskare vilka företräder olika ämnen. Bedömargruppen menar att detta kan innebära ett ökat värde, men även utgöra en risk för att ämnet omvårdnad kan bli osynligt och inte fördjupas. Befintliga samarbetsmiljöer som gynnar doktorandernas möjlighet till samverkan mellan lärosätets olika fakulteter och deras olika utbildningsprogram beskrivs, dock beskrivs inte på vilket sätt denna samverkan med respektive utbildnings- och forskningsområden kan antas ske. Vilka kunskapsvinster detta skulle medföra för doktoranderna inom området *Samverkan för hälsa* beskrivs inte heller. Doktorander ges också möjlighet till samverkan via nordöstra Skånes FoU-nätverk. Detta utgörs av sju kommuner, primärvård och sjukhus samt forskningsplattformen *Hälsa i samverkan* och deras styrgrupp. Här finns specifika och aktiva nätverk som skulle vara betydelsefulla för doktorandernas utbildning. I ansökan och i intervjuer beskrivs främst samverkan för doktorander som att den sker på lokal nivå och i mindre omfattning på nationell och internationell nivå. Dock finns flera forskningsprojekt vid HKR som sker i internationella nätverk, till exempel äldreforskning, forskning kring Parkinsons sjukdom och inom barnhälsovård där doktorander för närvarande ingår. Bedömargruppen anser att det finns möjligheter för doktorander till relevant samverkan med det omgivande samhället, men att det är en mycket lokal prägel på denna samverkan.

Aspektområde: Miljö, resurser och område

Aspekt: Resurser

Omdöme: Tillfredsställande

Motivering: *Det finns tillgång till en stabil och ändamålsenlig infrastruktur.*

För att säkerställa kvalitén i forskarutbildningen kommer en studierektor att anställas på 50 procent. Ytterligare administrativa resurser motsvarande 50 procent kommer att tillföras och utgöra ett nav vid ett tänkt forskarutbildningskansli. Vid HKR finns ett Läranderesurscentrum (LRC) med uppgift att ge

pedagogiskt stöd till lärare för att stärka kvalitén i forskarutbildningen. LRC arbetar även med att stärka högskolans forskningskommunikation. LRC ger även särskilt stöd till studenter funktionsnedsättningar och mentorstöd till doktorander med särskilda medicinska behov. En bibliotekarie (50%) kommer att anställas för att ge stöd till doktorander för att söka, samla och värdera vetenskaplig litteratur. För att kunna bedriva nätbaserade studier på distans så finns verksamhet som ger stöd till lärare att använda IT och medier i undervisningen. Samordnaren vid LRC har ansvar för delar av flera forskarutbildningskurser (introduktionskurs, Akademiskt skrivande, Presentationsteknik och Högskolepedagogisk grundkurs).

De är bedömargruppens uppfattning att HKR är väl rustade avseende infrastruktur för att på olika sätt ge goda förutsättningar för forskarutbildning vid lärosätet. Gruppens samlade bedömning är att det finns en stabil och ändamålsenlig infrastruktur vid lärosätet.

De tillgängliga resurserna utnyttjas effektivt för att hålla en hög kvalitet i verksamheten.

Ett strategiskt mål vid HKR är att öka andelen externa forskningsmedel. För detta ändamål har lärosätet avsatt en resurs för forskningsrådgivning. En särskild satsning görs för att ge stöd till ansökningar riktade till KK-stiftelsen och Vinnova. Det är också möjligt för forskare att ansöka om extra tid för att skriva en ansökan (1 månad). För att underlätta kommersialisering och nyttiggörande av forskningsresultat så finns stöd i form av innovationsrådgivning. Det finns även ett samverkansstöd med syfte att underlätta kopplingar mellan forskare vid HKR och det regionala näringslivet.

Det är de sakkunnigas bedömning att HKR på ett trovärdigt sätt beskriver en organisation vad gäller forskning och forskarutbildning som gör det troligt att tillgängliga resurser kommer att utnyttjas effektivt för att hålla en hög kvalitet i forskning och forskarutbildning. Det är positivt med en särskild resurs för att ge stöd till forskarna för att öka deras möjligheter till extern finansiering av sin forskning.

De ekonomiska resurser som krävs för att bedriva forskarutbildning ska finnas på plats.

Lärosätet beräknar att när utbildningen är fullt utbyggd (efter fyra år) så kommer 15 doktorander att ha samtidig anställning. Man menar också att det finns resurser att ta emot ytterligare fem doktorander, det vill säga doktorander som är inskrivna vid HKR men finansierade via medel från annat lärosäte som själva saknar forskarutbildning. Utöver dessa kan doktorander som väljer att gå kurser som erbjuds vid HKR eller som väljer att delta i seminarieverksamheten vid HKR tillkomma.

I ansökan presenteras en finansieringsplan för forskarutbildningen från 2018 och fram till 2022 när utbildningen är fullt utbyggd (15 doktorander anställda). År 2022 beräknas sju doktorander vara finansierade med medel från HKR via den resursförstärkning som beslutats i regeringens forskningsproposition, fyra doktorander vara finansierade via samverkansplattformen FPL/region Skåne samt fyra doktorander finansierade via externa medel.

Det finns enligt bedömarna en osäkerhet beträffande de ekonomiska förutsättningarna då avtalet med FPL/Region Skåne löper ut 2020. En annan osäkerhet finns i relation till förmågan att erhålla externa medel i den omfattning som beskrivs i ansökan inom ett område som både beskrivs och kan uppfattas som otydligt vad gäller fokus och avgränsningar. Resurser för att ge forskarna stöd för att öka möjligheten till extern finansiering är positivt.

Sammantaget är det sakkunnigas bedömning att det är troligt att HKR kommer att ha de ekonomiska resurser som krävs för att bedriva forskarutbildning.

Sammanvägd bedömning av aspektområdet miljö, resurser och område

Omdöme: Inte tillfredsställande

Motivering: Bedömargruppens sammanvägda bedömning är att aspekterna område, personal och forskarutbildningsmiljö inte är tillfredsställande för att kunna bedriva forskarutbildning inom området *Samverkan för hälsa*. Det är också gruppens bedömning att HKR på ett trovärdigt sätt redovisat att man har *resurser* för att bedriva forskarutbildning vid lärosätet.

Bedömargruppen anser att områdets teoretiska grund är svagt beskriven. Ansökan och intervjuer har inte gjort tydligt vilka forskningsfrågor som är i fokus inom området. Det är också tydligt hur området avgränsas mot andra områden. Det saknas också i stort sett beskrivningar av projekt/studier där fokus är att förstå hur olika former av samverkan i olika kontext bidrar till upplevd hälsa, det vill säga forskning om betydelse/effekt av samverkan för hälsa.

Vad gäller forskarutbildningsmiljö är bedömningen att forskarutbildning inom området inte erbjuder en välfungerande forskarutbildningsmiljö som inrymmer tillräckligt många lärare, handledarresurser och forskare för att skapa olika interaktioner och samspel, samt ge tillgång till olika perspektiv och inriktningar. Bedömningen är att HKR beskriver en infrastruktur som ger goda förutsättningar för forskarutbildning vid lärosätet. Det är också gruppens bedömning att det är troligt att HKR kommer att ha de ekonomiska resurser som krävs för att bedriva forskarutbildning.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Styrdokument (Allmän och individuell studieplan)**

Omdöme: Inte tillfredsställande

Motivering: *Det finns en allmän studieplan för hela utbildningen men den bidrar inte till att högskoleförordningens mål för utbildningen uppnås. Mall för individuell studieplan finns.*

I den allmänna studieplanen finns tydligt beskrivet finansiering, handledning, utbildningens omfattning och upplägg av forskarutbildningen. Till varje doktorand utses minst två handledare där en huvudhandledare ska ha lägst docentkompetens eller vara anställd som biträdande professor. Utbildningen består av en kursdel om 60 högskolepoäng omfattande obligatoriska kurser (7.5 hp för licentiatexamen och 15 hp för doktorsexamen), valbara kurser (22.5 hp respektive 45 hp) och en avhandlingsdel omfattande 180 högskolepoäng. Bedömargruppen anser att det saknas argument för hur HKR valt att fördela poäng mellan obligatoriska och valbara kurser. Det förefaller svårt att inom 15 hp inrymma både teori- och metodkurser som ger både djup och bredd för fortsatta studier. Detta sistnämnda särskilt utifrån att det är svårt att se vad studenterna har med sig vad gäller kunskap inom området från tidigare utbildningar på grund- och avancerad nivå. Det kan också ifrågasättas varför utrymme ges till Högskolepedagogisk grundkurs inom de valbara kurserna. Likaså bör lärosätet överväga antalet kurspoäng för seminarium (4.5 hp respektive 9 hp). Bedömargruppen anser detta vara högt räknat och finner också oklarheter avseende krav för att uppnå dessa högskolepoäng, så som antal seminarier, roll vid seminariet och vad det innebär att aktivt delta. Vidare anser bedömargruppen att det är oklart i vilka kurser forskarutbildningsämnet omvårdnad fördjupas.

I den allmänna studieplanen finns en beskrivning av hur utbildningen syftar till att stödja doktorandens utbildning och progression mot att bli forskare. I studieplanen anges de tio nationella lärandemålen samt åtta lokala lärandemål. Den otydlighet och osäkerhet som finns i både ansökan och intervjuer angående vad samverkan är, anser bedömaregruppen leder till att lärosätet inte kommer kunna säkerställa att doktoranderna uppnår samtliga examensmål.

I den allmänna studieplanen anges också att urval av studenter ska göras baserat på förmåga att tillgodogöra sig utbildningen. HKR beslutar om bedömningskriterier. Här anges att tidigare examensarbeten är en grund för urval men även till exempel motivation, självständighet och analytisk förmåga. Dock efterfrågas inte teoretisk mognad i relation till forskarutbildningsämnet, vilket bedömarna anser är en viktig bedömningsgrund utöver de personliga förutsättningar som efterfrågas.

Vid intervjuerna framkommer att lärosätet förväntar sig att de flesta som antas till utbildningen kommer att vara sjuksköterskor med omvårdnad som huvudsakligt ämne i tidigare examen, men man är även öppen för studenter med annan bakgrund. Detta får som konsekvens att det, baserat på tidigare utbildningar, kommer att finnas studenter med varierande teoretisk bakgrund som genomgår forskarutbildningen. Att nivåbestämman innehåller i forskarutbildningen avseende ämnet omvårdnad kan bli problematiskt relaterat till ovanstående. Hur detta ska hanteras är ej beskrivet i ansökan.

Den individuella studieplanen är tydlig och ska upprättas i dialog mellan handledare och doktorand i samband med antagning till studier på forskarutbildningsnivå och därefter uppdateras årligen. Vid denna uppdatering ska bland annat planering avseende kurser, konferenser och avhandlingsdelar för kommande år fastställas och eventuella avsteg från tidigare års planering beskrivas. Vid den årliga uppdateringen ska doktoranden redovisa, samt reflektera över, sin vetenskapliga utveckling i form av delaktighet i genomförda studier i relation till utbildningens lärandemål. Vid den årliga uppdateringen ska även handledaren redovisa doktorandens vetenskapliga utveckling i relation till utbildningens lärandemål. Vid upprättandet och vid de årliga uppdateringarna av den individuella studieplanen ska ett samtal om doktorandens och handledarnas förväntningar genomföras. Den årliga löneuppräknings för doktorander kommer att kopplas direkt till uppdateringen av den individuella studieplanen.

Bedömarna anser att det är positivt att HKR kräver att minst två av artiklarna för doktorsexamen, respektive en av artiklarna för licentiatexamen, ska vara publicerade eller accepterade för publikation i en internationell vetenskaplig tidskrift med refereegranskning. Förutom empiriska studier kan systematiska litteraturoversikter av olika slag t.ex. meta-analyser, metasynteser eller begreppsanalyser ingå som högst ett delarbete i avhandlingen.

Bedömarna anser att den allmänna studieplanen inte på ett tillfredsställande sätt bidrar till att högskoleförordningens mål för utbildningen uppnås. Mall för individuell studieplan finns.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Säkring av examensmål

Omdöme: Inte tillfredsställande

Motivering: *Genom utbildningens utformning, genomförande och examination säkerställs inte att doktoranderna uppnått målen i examensordningen när examen utfärdas.*

Lärosätet presenterar i ansökan de obligatoriska kurser som tillsammans skall bidra till att doktoranderna uppnår såväl de nationella examensmålen som de lokala lärandemålen. De obligatoriska kurserna syftar enligt ansökan framför allt till att doktoranderna ska uppnå de nationella lärandemålen för licentiat- eller doktorsexamen. HKR har därtill i sin ansökan formulerat åtta lokala mål där måluppfyllelse specifikt inriktas mot området Samverkan för hälsa respektive ämnet hälsovetenskap med inriktning mot omvårdnad. Dessa lokala mål anger krav på specifik kunskapsutveckling för doktorander vad gäller forskningsmetoder och kunskaper inriktade mot implementering av forskningsresultat ur ett samverkansperspektiv. Innehåll som berör systemteoretiskt perspektiv, kunskap om implementering av forskningsresultat och olika forskningsdesigner finns utformat i de obligatoriska kurserna, respektive i den valbara kursen som behandlar olika forskningsdesigner. Innehåll som riktas mot aktionsforskning, fallstudier och "public research participation" saknas, något bedömargruppen anser skulle vara lämpligt innehåll i en forskarutbildning som skall genomföras just mot området *Hälsa i samverkan* och med stark koppling till verksamhet.

Bedömargruppen uppfattar en otydlighet i de obligatoriska kurserna avseende progression i ämnet omvårdnad från utbildning på avancerad nivå och vidare till forskarnivå. Då kurslitteratur inte heller presenterats och att explicita kursmål som berör perspektiv, bredd och fördjupning i omvårdnad inte formulerats i kursplaner, framstår även detta som en brist. Bedömargruppen anser även att endast en kurs i kvalitativ metod, som förutom att den är valbar och endast behandlar kvalitativ innehållsanalys, inte ger tillräckligt innehåll och progression avseende skolning i forskningsmetodologi/er i en forskarutbildning. En kurs i kvantitativ metod är också tänkt att genomföras som en valbar kurs vilket bedöms som en brist av bedömargruppen när det gäller att säkerställa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt kritisk granskning. Kurser i forskningsdesign- och vetenskaplig metod är inte heller obligatoriska, vilket bedöms som negativt avseende möjlighet till uppfyllelse av de nationella examensmålen. Det framstår även som oklart på vilken nivå metodkurserna kommer att ges i relation till metodkunskande förvärvat på grund och avancerad nivå.

Inom de valbara kurserna erbjuds en kurs i psykometri riktat mot hälsovetenskap, något bedömargruppen ser som positivt. Planerade forskarutbildningskurser examineras både muntligt och skriftligt vilket är positivt. I ansökan anges att kursledare för forskarkurser skall ha minst docentnivå och att doktorander skall ha två examinatorer. De obligatoriska kurserna och forskningsdesign- samt metodkurser examineras av professor. Former för mitt- och slutseminarium samt examination av hela avhandlingsarbetet är beskrivet, likaså fakultetsnämndens ansvar och sammansättning.

Seminarieverksamheten är beskriven och antal seminarier bedöms som tillfredställande. Som påpekats tidigare i yttrandet anser bedömargruppen att den nuvarande utformningen av seminarier är bristfällig då den utesluter medverkan av seniora forskare som inte är involverade i de doktorander vars texter granskas, något bedömargruppen ser som en allvarlig brist. Antalet högskolepoäng som erhålls för deltagande i seminarier för licentiat- respektive doktorsexamen ses som högt i förhållande till kurspoäng.

De sakkunnigas bedömning är att genom utbildningens utformning, genomförande och examination säkerställs inte att doktoranderna uppnår målen i examensordningen när examen utfärdas.

Sammanvägd bedömning av aspektområdet utformning, genomförande och resultat**Omdöme:** Inte tillfredsställande**Motivering:** *Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms som inte tillfredsställande.*

Bedömargruppen anser att varken innehållet i allmän studieplan eller utformning och genomförande bidrar till att högskoleförordningens nationella lärandemål för utbildningen uppnås. Fördelning av poäng i planerade kurser och seminarier samt fördelning mellan obligatoriska respektive valbara kurser kunde utformats och fördelats annorlunda än vad som beskrivits i ansökan. Bedömargruppen anser att genomförande av delar av metodkurserna skulle varit obligatoriska, särskilt avseende de metoder som beskrivs som mer specifika i relation till tänkt område. Vid intervjuer framförs att den utformning som HKR valt ger öppenhet och större valbarhet för doktorander att genomföra dessa kurser vid andra lärosäten, vilket kan skapa goda kontakter med andra doktorander och möjliggör skapande av framtida nätverk. Planerade examinationsformer bedöms som tillfredsställande.

Bedömargruppens slutsats är vidare att det saknas innehåll i kursutbudet som säkrar måluppfyllelse och progression i ämnet omvårdnad, likaså i forskningsmetodologi och metoder, allmänt men även specifikt då HKR anger samverkan som bärande begrepp. Beskrivning av kurslitteratur och annat lärandematerial är ännu inte framtaget och saknas därför i ansökan vilket gör bedömningen av kursernas innehåll, nivå och relevans svårbedömd. Det finns varierande erfarenhet av rollen att vara huvudhandledare hos handledare/lärare vid HKR och det finns brister när det gäller utformning och medverkan av seniora forskare vid doktorandseminarier. En sådan medverkan skulle bidra till vidgat perspektiv, fördjupning och kunskapsutbyte på en hög vetenskaplig nivå när det gäller substansfrågor i ämnet omvårdnad, forskningsdesign eller genomförande av studier/delarbeten. Bedömargruppen anser att utformning av doktorandseminarier inte är tillfredsställande för doktorander och juniora forskare.

Arbetslivets perspektiv**Omdöme:** Tillfredsställande**Motivering:** *Utbildningen är användbar och förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv.*

Initiativet och viljan till att öka samverkan mellan olika ämnen och samhället är välkommet. I ansökan beskrivs att forskarutbildningen förbereder doktoranderna för ett arbetsliv inom akademien såväl som inom annan offentlig förvaltning eller privat verksamhet. Vikten av kulturell inskolning, karriärplanering, högskolepedagogik, institutionstjänstgöring, mentorsfunktion och delad anställning som förberedande komponenter i forskarutbildningen poängteras. Dock beskrivs den kulturella inskolningen främst i relation till akademien. Ansökan omfattar även att doktoranderna förbereds för att inneha kunskap att kunna identifiera frågeställningar i samverkan med omgivande samhälle samt kunskap och förståelse för utmaningar i implementering av forskningsresultat. Doktoranderna beskrivs ha möjlighet till att kombinera forskarstudier med institutionstjänstgöring maximalt 20 procent av heltid med möjlighet att förlänga sina forskastudier med ett läsår. Det poängteras att eventuell institutionstjänstgöring skall planeras i förväg och utgå från doktorandens behov av meritering. Forskarstudier kan även kombineras med annat arbete. En svaghet i beskrivning av utbildningens användbarhet och förberedelse är att det saknas beskrivning av hur doktorander som inte har institutionstjänstgöring blir förberedda på att möta andra områden av arbetslivet.

Bedömargruppens bedömning är att utbildningen är användbar och förbereder doktorander för ett

föränderligt arbetsliv.

Doktoranders perspektiv

Omdöme: Tillfredsställande

Motivering: *Utbildningen verkar för att doktoranderna ska ta en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildning och läroprocesser.*

Doktorandernas delaktighet i utvecklingen och genomförandet av utbildningen beskrivs i ansökan vara av största betydelse. Doktoranderna förväntas ha inflytande genom representation i fakultetsnämnden, utveckling av strategiska dokument och underlag i forskningsplattformen. Doktoranderna har redan idag stort inflytande över förutsättningar och struktur för doktorandseminarierna. Dekanen har ett formellt ansvar för fakultetens arbetsmiljö. I ansökan beskrivs det att den fysiska miljön möjliggör avskildhet och att arbetsrum är fullt utrustade materiellt med hög och sänkbart skrivbord etc. Stöd i form av bibliotekstjänster och inrättandet av ett Grant's office är exempel på annat stöd för doktoranderna. Alla medarbetare beskrivs ansvara för den psykosociala miljön och omfattar mer än social samvaro på arbetsplatsen. Mentorerna eller handledarna skall stödja studenten i att balansera krav och resurser. En svaghet i beskrivning av doktorandens perspektiv är att det inte beskrivs hur kursutvärderingar skall återrapporteras till studenterna utan att återrapportering endast sker till deras representant.

Bedömargruppens bedömning är att utbildningen verkar för att doktoranderna skall ta en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildning och läroprocesser.

Jämställdhetsperspektiv

Omdöme: Tillfredsställande

Motivering: *Jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.*

Jämställdhetsintegrerad forskarutbildning beskrivs vara en självklar del i forskarutbildningen vid HKR. Jämställdhetsintegrering avser att jämställdhetsarbetet är en del i det ordinarie arbetet, vilket omfattar att doktoranderna ges förutsättningar att inhämta kunskaper och färdigheter för att kunna integrera genus och jämställdhet i avhandlingsarbetet såväl som inför kommande yrkesliv. Det beskrivs dock svagt i ansökan hur detta skall genomföras. Vidare ger HKR en 4.5 hp-kurs i högskolepedagogik som beskrivs problematisera frågan om integrerad jämställdhet.

Bedömargruppens bedömning är att jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.

Samlat omdöme: Inte tillfredsställande

Motivering: Bedömargruppens sammanvägda bedömning är att aspektområdet *Miljö, resurser och område* sammantaget inte är tillfredsställande för att kunna bedriva forskarutbildning inom området *Samverkan för hälsa*. Aspekterna *Område, Personal* och *Forskarutbildningsmiljö* inom detta aspektområde bedöms som inte tillfredsställande, medan aspekten *Resurser* bedöms som tillfredsställande. Bedömargruppens sammanvägda bedömning är att aspektområdet *Utformning, genomförande och resultat*, innehållande aspekterna *Styrdokument* och *Säkring av examensmål*, inte är tillfredsställande för att kunna bedriva forskarutbildning inom området *Samverkan för hälsa*. Det är också gruppens bedömning att HKR på ett trovärdigt sätt redovisat att *arbetslivets och doktorandens*

perspektiv, samt att jämställhetsperspektivet är tillfredsställande för att kunna bedriva forskarutbildning inom området.

Bilaga 2

Lärosätets svar på delning av preliminärt yttrande

Högskolan Kristianstad
291 88 Kristianstad
044 250 30 00
www.hkr.se

Svar på delning av yttrande
”Prövning av Högskolan Kristianstads ansökan om tillstånd att
utfärda doktorsexamen inom området hälsa i samverkan”(reg
nr 42-00365-17)

Högskolan Kristianstad har tagit del av det preliminära yttrandet avseende vår
ansökan om att utfärda doktorsexamen. I yttrandet återfinns vi inga direkta
sakfel av avgörande betydelse.

Kristianstad 2018-05-28

Med vänlig hälsning

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Anna-Karin Edberg'.

Anna-Karin Edberg, professor
Vicerektor för forskning och samverkan
Högskolan Kristianstad